

СПЕЦІАЛЬНА КОНФІСКАЦІЯ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

КОРНІЄНКО Євгенія Вікторівна - кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та процесу Київського міжнародного університету

Стаття присвячена висвітленню питання щодо поняття та правової природи спеціальної конфіскації. Здійснено відмежування конфіскації майна як виду додаткового покарання, конфіскації спеціальних (окремих) предметів від спеціальної конфіскації. Обґрунтовується необхідність виключення із санкцій статей 354, 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 КК України такий захід кримінально-правового характеру як спеціальна конфіскація.

Ключові слова: спеціальна конфіскація, конфіскація майна, конфіскація спеціальних (окремих) предметів, суспільно небезпечне діяння, кримінальне законодавство, антикорупційна політика.

Незважаючи на удосконалення визначення спеціальної кваліфікації, здійснене Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» від 13.05.2014 р., питання щодо відмежування її від загальної конфіскації, на жаль, не вирішено.

У статті «Конфіскація майна за кримінальним законодавством України: правова природа, види, проблеми законотворення»¹ ми говорили про необхідність внесення приписів до Загальної частини КК щодо конфіскації спеціальних (окремих) предме-

тів, які у звичайному житті не є знаряддями вчинення злочину або які є предметами, придбаними за гроші, зароблені законним шляхом (що знаходилися у винного на законних підставах) – мисливська рушниця (ст. 248 КК), автомобіль (ст. 248, 249 КК) тощо.

Тим не менше законодавець пішов іншим шляхом: на сьогоднішній день окрім загальної конфіскації як додаткового виду покарання та конфіскації спеціальних (окремих) предметів, застосування якої регламентується нормами Особливої частини КК та нормами Кримінального процесуального кодексу, у зв'язку із набранням чинності вищезгаданого закону маємо ще один особливий вид конфіскації – Спеціальна конфіскація як інший захід кримінально-правового характеру.

Згідно з ч. 1 ст. 96-1 КК України спеціальна конфіскація полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна у випадках, визначених цим Кодексом, за умови вчинення злочину, передбаченого статтею 354 та статтями 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 розділу XVII Особливої частини цього Кодексу, або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого зазначеними статтями.

Зауважимо, що згідно з Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану

¹ Див. Корнієнко Є. В. Конфіскація майна за кримінальним законодавством України: правова природа, види, проблеми законотворення / Є. В. Корнієнко // Наше право. – 2014. – № 8. – С. 127–132.

дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» від 18.04.2013 р. № 222-VII, попередня редакція цієї статті виглядала наступним чином: ст. 96¹ «Спеціальна конфіскація полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна за умови вчинення злочину у випадках, передбачених в Особливій частині цього Кодексу». Враховуючи таку редакцію ст. 96-1 КК України, можна було б говорити про поступове вирішення законодавцем проблеми щодо правової природи «спеціальної конфіскації» та співвідношення останньої із загальною конфіскацією як видом кримінального покарання.

Чинна редакція ст. 96-1 КК України пов'язує спеціальну конфіскацію тільки із вчиненням злочинів, передбачених ст. 354 (Підкуп працівника підприємства, установи чи організації), ст. 364 (Зловживання владою або службовим становищем), ст. 364-1 (Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми), ст. 365-2 (Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги), ст. 368 (Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою), ст. 368-2 (Незаконне збагачення), ст. 368-3 (Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми), ст. 368-4 (Підкуп особи, яка надає публічні послуги), ст. 369 (Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі), Стаття 369-2 (Зловживання впливом), або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого зазначеними статтями (курсив наш. – Авт.).

Не зовсім зрозуміло, що саме мав на увазі законодавець, вказуючи на те, що спеціальна конфіскація може бути застосована до осіб, які вчинили суспільно небезпечні діяння, що підпадають під ознаки діяння, передбаченого відповідними статтями. Доктрина кримінального права виходить з того, що під суспільно небезпечним діянням слід розуміти вчинення його особою,

яка не досягла віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, або вчинення його неосудною особою. Переважна більшість вчених виключення кримінальної відповідальності у таких ситуаціях пояснює не лише дефектом суспільно небезпечного діяння, а й відсутністю суб'єкта злочину як самостійного елемента складу злочину [13, с. 74].

Досягнення встановленого КК віку – одна із загальних умов притягнення особи до кримінальної відповідальності. Встановлення КК України диференційованих вікових меж для притягнення особи до кримінальної відповідальності обумовлено рядом факторів (ступінь фізичного та психічного розвитку, рівень її соціалізації як особи, кримінологічні показники, доцільність установа кримінально-правової заборони), визначальним з яких є здатність особи усвідомлювати соціально-значимий характер своєї поведінки та приймати соціально-значимі рішення, що набувається з досягненням певного віку [3, с. 41]. Згідно з ч. 2 ст. 97 КК України суд застосовує до особи, яка до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, вчинила суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною цього Кодексу, примусові заходи виховного характеру, передбачені ч. 2 ст. 105 КК України.

Як зазначає Г.М. Борзенков, неосудна особа не може нести кримінальну відповідальність за свої об'єктивно небезпечні для суспільства вчинки насамперед тому, що в них не брали участь його свідомість і (або) воля [5, с. 271]. До такої особи, на підставі ч. 2 ст. 19 КК України, можуть бути застосовані примусові заходи медичного характеру, передбачені ст. 94 КК.

Враховуючи законодавче визначення спеціальної конфіскації, доцільно було б привести у відповідність положення статей Загальної частини КК України щодо можливості застосування до осіб, які не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність, та неосудних осіб, які вчинили суспільно небезпечні діяння, що підпадають під ознаки діяння, передбаченого ст.ст. 354, 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 Особли-

вої частини КК, із ч. 1 ст. 96-1 КК. Однак, складно собі уявити ситуацію вчинення, наприклад, суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого ст. 364 КК (Зловживання владою або службовим становищем), особою, яка не досягла віку, з якого настає кримінальна відповідальність. Так, суб'єктом зловживання владою або службовим становищем, може бути лише службова особа, поняття якої міститься в примітці 1, 2 до ст. 364 КК та ч.ч. 3, 4 ст. 18 КК. Перелік суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення наведений також у ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2011 р. № 3206-VI. Загальновідомо, що переважна більшість службових осіб можуть обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, по досягненню певного віку. Наприклад, депутатом може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг 21 року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років [8]; на посади прокурорів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя та прирівняних до них прокурорів призначаються особи віком не молодше 30 років, які мають стаж роботи в органах прокуратури або на судових посадах не менше семи років; на посади районних і міських прокурорів – віком не молодше 25 років із стажем роботи в органах прокуратури або на судових посадах не менше трьох років [11]; Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини може бути призначено громадянина України, який на день обрання досяг 40 років, володіє державною мовою, має високі моральні якості, досвід правозахисної діяльності та протягом останніх п'яти років проживає в Україні [12] тощо.

Ще складніше передбачити можливість застосування такого заходу кримінально-правового характеру, як спеціальна конфіскація до службових осіб, які вчинили, наприклад, суспільно небезпечні діяння, що підпадають під ознаки діяння, передбаченого ст.ст. 364, 364-1, 368, 368-2 розділу XVII Особливої частини КК, у стані неосудності.

У висновку на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України», підготовленого Керівником Головного науково-експертного управління апарату Верховної Ради України В.І. Борденюком наголошувалось: «Сумнівною та юридично необґрунтованою виглядає пропозиція проекту щодо застосування судом спеціальної конфіскації (як заходу кримінально-правового характеру) за відсутності складу злочину (статті 96-1 та 96-2 КК), адже єдиною підставою кримінальної відповідальності, а відповідно й застосування заходів кримінально-правового характеру, є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК (ч. 1 ст. 2 КК)» [1].

У свою чергу, М.І. Хавронюк зазначив, що «такі заходи, як спеціальна конфіскація, примусова кримінально-правова реституція, нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі, тощо за чинним КК України застосовуються тільки на підставі вироку суду, тобто пов'язані із кримінальною відповідальністю. Але *de lege ferenda* вони можуть бути і не пов'язані із кримінальною відповідальністю, якщо застосовуватимуться і до осіб, визнаних неосудними, і до осіб, які вчинили кримінальне правопорушення до досягнення ними віку кримінальної відповідальності» [14, с. 6].

Частина 3 ст. 96-2 КК України передбачає, що спеціальна конфіскація застосовується також у разі, коли особа не підлягає кримінальній відповідальності у зв'язку з недосягненням віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, або неосудністю, або звільняється від кримінальної відповідальності чи покарання з підстав, передбачених цим Кодексом, крім звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності (курсив наш. – Авт.).

У випадках, коли особа вчинила суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого вищезазначеними статтями, склад злочину як підста-

ва кримінальної відповідальності взагалі відсутній, у той час як від кримінальної відповідальності звільняється особа, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, що містить склад конкретного злочину, передбаченого КК. Інститут звільнення від кримінальної відповідальності традиційно відносять до так званого заохочувального заходу впливу: склад злочину у цих випадках наявний, однак держава вважає за можливе проявити гуманізм і вибачити правопорушника ще до винесення обвинувального вироку суду. Законодавець у ч. 3 ст. 96-2 КК України передбачає лише один випадок, коли спеціальна конфіскація не буде застосована, а саме, крім звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Згідно з ч. 1 ст. 44 КК України, особа, яка вчинила злочин, звільняється від кримінальної відповідальності у випадках, передбачених цим Кодексом. Одним із критеріїв поділу видів звільнення від кримінальної відповідальності на загальні та спеціальні виступає структура кримінального закону [2, с. 249]. У свою чергу, загальні види звільнення передбачені у ст.ст. 45-49, 97 КК, а спеціальні – в Особливій частині КК.

За ступенем тяжкості злочини, передбачені ч. 1 ст. 364-1, ч. 1 ст. 365-2, ч. 1 ст. 368-2 та ч. 1 ст. 369-2 КК, є злочинами невеликої тяжкості, а отже, враховуючи відсутність спеціальних підстав для звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які їх вчинили, суд може (має) застосувати положення ст.ст. 45-48 КК (за наявності перелічених у цих статтях обставин).

Злочини, передбачені ч. 1 ст. 364, ч. 1 ст. 368, ч. 1 ст. 369 КК, є умисними злочинами середньої тяжкості, а отже, суд не може застосувати до осіб, які їх вчинили, положення ст.ст. 45 та 46 КК, оскільки однією із передумов звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям або у зв'язку з примиренням винного з потерпілим, є вчинення особою вперше ... необережного злочину середньої тяжкості. Серед можливих варіантів застосування інституту звільнення від кримінальної відповідальності в таких випадках залишаються

положення ст.ст. 47 та 48 КК.

Частина 5 ст. 354, ч. 5 ст. 368-3, ч. 5 ст. 368-4 та ч. 5 ст. 369 КК України передбачають спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності.

В усіх перерахованих вище випадках застосування інституту звільнення від кримінальної відповідальності осіб, що вчинили відповідні злочини, буде супроводжуватися спеціальною конфіскацією (ч. 3 ст. 96-2 КК України).

Якщо інститут звільнення від кримінальної відповідальності є заходом, який не пов'язаний із кримінальною відповідальністю, то інститут звільнення від покарання є формою реалізації кримінальної відповідальності (суд визнає особу, що вчинила злочин, винною на підставі обвинувального вироку).

Як впливає з редакції ч. 1 ст. 96-1 КК України, спеціальна конфіскація застосовується «за умови вчинення злочину, передбаченого ст. 354 та ст.ст. 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 розділу XVII Особливої частини цього Кодексу, або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого зазначеними статтями». Разом з тим, запропонована редакція ч. 3 ст. 96-2 КК України передбачає, що спеціальна конфіскація може застосовуватися й у разі, коли «особа звільняється від кримінальної відповідальності чи покарання з підстав, передбачених цим Кодексом, крім звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності».

Оскільки інститут звільнення від кримінальної відповідальності суттєво відрізняється за підставами, умовами та процесуальними особливостями застосування від інституту звільнення від покарання та його відбування (в останньому випадку особу, щодо якої постановлено обвинувальний вирок, вже притягнуто до кримінальної відповідальності), а також відрізняється від тих випадків, коли склад злочину як підстава кримінальної відповідальності взагалі відсутній, що виключає кримінальну відповідальність (вчинення суспільно небезпечного діяння неосудною особою або особою, яка не досягла віку кримінальної відповідальності), положення ч. 1 ст. 96-1

не коригуються з приписами ч. 3 ст. 96-2 КК України.

Якщо метою законодавця при прийнятті Закону України від 13.05.2014 р. № 1261-VII було вдосконалення процедур застосування спеціальної конфіскації, то, очевидно, необхідно було б конкретизувати відповідні положення в кримінальному процесуальному, а не в кримінальному законодавстві. Як слушно зазначає Ю.А. Пономаренко, «спеціальна конфіскація становить закріплення некримінально-правової норми в кримінальному законі» [7, с. 651].

Якщо ж «спеціальна конфіскація» розглядається як вид кримінального покарання, то слід було б вносити зміни до розділу Х Загальної частини КК України «Покарання та його види», оскільки норми про певний вид покарання повинні знаходитися у зазначеному розділі, а не в окремому розділі, розміщеному після положень про примусові заходи медичного характеру та примусове лікування. У свою чергу, вчені стверджують, що законодавець доволіно об'єднав в одному розділі два зовсім різні кримінально-правових інститути: інститут примусового лікування та інститут конфіскаційних заходів [6, С. 83–84]. Окрім того, приписи щодо спеціальної конфіскації включені у санкції статей 354, 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 Особливої частини КК і в цьому випадку виглядають як додаткове покарання. Закріплення спеціальної конфіскації в санкціях відповідних статей, на нашу думку, є зайвим. По-перше, законодавець у ч. 1 ст. 96-1 КК чітко встановив перелік злочинів, за вчинення яких застосовується спеціальна конфіскація. По-друге, така конфіскація є фактично єдиним іншим заходом кримінально-правового характеру, який, окрім того, що регламентований нормами Загальної частини КК, знайшов своє відображення ще й у санкціях статей Особливої частини КК.

Якщо ж спеціальна конфіскація вважається заходом безпеки, то в такому випадку – це профілактичні заходи, які можуть передбачатись у кримінальному законі та застосовуватися для запобігання вчиненню певними особами нових суспільно небезпечних діянь. При цьому заходи без-

пеки застосовуються щодо певних осіб замість покарання у випадках, коли застосування покарання неможливе.

Але якщо примусові заходи медичного характеру, примусове лікування, примусові заходи виховного характеру, тощо цілком справедливо можна розглядати як заходи безпеки, основною метою яких є запобігання вчиненню нових суспільно небезпечних діянь, то спеціальна конфіскація, яку суд застосовує до особи поряд з покаранням, а не замість нього, на наш погляд, не узгоджується з поняттям превенції. Якщо ст. 59 КК України все ж таки передбачає вилучення майна, яке є власністю засудженого, то ст. 96-1 КК таких положень не містить. Тобто, якщо при призначенні конфіскації майна як додаткового виду покарання всі негативні наслідки спрямовані лише на засудженого, то при застосуванні спеціальної конфіскації вони можуть стосуватись і третіх осіб (власника чи законного володільця) такого майна.

Частина 4 ст. 96-1 КК України передбачає, що гроші, цінності та інше майно, зазначені в цій статті, передані особою, яка вчинила злочин або суспільно небезпечне діяння, що містить ознаки злочину, передбаченого цим Кодексом, іншій фізичній або юридичній особі, підлягають спеціальній конфіскації, якщо особа, яка прийняла майно, знала або повинна була знати, що таке майно одержано внаслідок вчинення злочину, передбаченого ст. 354 та ст.ст. 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 розділу XVII Особливої частини цього Кодексу, або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого зазначеними статтями.

Можливо, такий підхід законодавця і є обґрунтованим та виправданим у розрізі боротьби з корупцією, однак, на нашу думку, дана норма потребує подальшого вдосконалення та доопрацювання. Чинна редакція ч. 4 ст. 96-1 КК сформульована таким чином, що її застосування на практиці фактично може призвести до двох варіантів розвитку подій.

Перший варіант. Конфіскація майна в особи, яка «повинна була знати», але фактично не знала (курсив наш. – Авт.). про

його злочинне походження, по суті, є кримінально-правовою санкцією проти невинуватої особи, що суперечить положенням ст. 41 Конституції України та принципу індивідуального характеру кримінальної відповідальності. Окрім того, невідомо, який статус у кримінальному провадженні матимуть вищезазначені особи та як вони зможуть процесуально довести, що вони не знали та не повинні були знати, що майно було одержане внаслідок вчинення злочину чи використовувалось для його вчинення.

Побоювання щодо застосування даної норми полягають ще й у тому, що на практиці це може призвести до зловживань з боку органів досудового розслідування та прокуратури, оскільки спеціальна конфіскація може бути застосована й без встановлення власника (законного володільця) відповідного майна. Враховуючи те, що термін «повинна була знати» на законодавчому рівні відсутній (власне, як і офіційне його тлумачення), працівникам відповідних органів буде достатньо того, щоб таке майно фігурувало в кримінальному провадженні як одержане внаслідок вчинення злочину та/або є доходами від такого майна.

У свою чергу, доведення того, що особа, яка прийняла майно, знала або повинна була знати, що таке майно одержано внаслідок вчинення злочину, передбаченого ст.ст. 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 КК, або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого зазначеними статтями, за певних умов буде підставою для притягнення її до кримінальної відповідальності, наприклад, за ст.ст. 209 чи 396 КК тощо.

Другий варіант. Положення ч. 4 ст. 96-2 КК України можуть так і не знайти своєї об'єктивізації на практиці. Наприклад, службова особа А. отримала неправомірну вигоду від юридичної особи в розмірі 1 млн. грн., половину з цієї суми вона задекларувала як додаткове благо (подарунок) та сплатила податки, а на суму, яка залишалась (500 тис. грн.), уклала з юридичною особою 1 (далі – ЮО 1) фіктивний договір купівлі-продажу, скажімо, устаткування. У свою чергу, ЮО 1 укладає фіктивний до-

говір щодо придбання такого устаткування з юридичною особою 2 (далі – ЮО 2), місцезнаходженням якої є територія іншої країни. Службова особа ЮО 2 має домовленість із службовою особою А. щодо легалізації коштів (500 тис. грн.) із розрахунку 10 % від цієї суми залишається службовій особі ЮО 2, а 90 % – перераховується на власний рахунок службової особи А. на території іншої країни. Враховуючи, що таких фіктивних фірм може бути до 10, кожна друга з яких після проведення відповідної операції буде припиняти свою діяльність, виділити, яке майно було набуто законним шляхом, а яке буде підлягати спеціальній конфіскації, буде практично неможливо. Так само буде ускладнено й встановлення в таких випадках, хто є власником (законним володільцем) відповідних грошей, цінностей та іншого майна (устаткування).

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що законодавець й досі не визначився із правовою природою спеціальної конфіскації. Останнє, у свою чергу, може призвести до довільного тлумачення положень ст.ст. 96-1 та 96-2 КК суб'єктами правозастосування, що унеможливить додержання вимог ст. 19 Конституції України щодо обов'язку органів державної влади та їх посадових осіб діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Окрім того, формулювання законодавцем поняття та випадків застосування спеціальної конфіскації виглядає як спосіб наповнення державного бюджету за допомогою норм КК, що йде в розріз з політикою держави щодо гуманізації кримінальної відповідальності.

Література

1. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://anticorruption.com.ua/ukr/page_26/

2. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько, О. О. Дудоров та ін.] ; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – [5-те вид., переробл. та доп.]. – К. : Атіка, 2009. – 408 с.

3. Кримінальний кодекс України : [науково-практичний коментар] / [Ю. В. Александров, П. П. Андрушко, В. І. Антипов та ін.] ; за ред. С. С. Яценко. – [2-ге вид., переробл. та доповн.]. – К. : «А.С.К.», 2003. – 976 с.

4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

5. Курс уголовного права. Общая часть : учебник в 5 томах / [Г. Н. Борзенков, В. С. Комиссаров, Н. Е. Крылова и др.] ; под ред. Н. Ф. Кузнецовой, И. М. Тяжковой. – М. : ИКД «Зерцало-М», 2002. – Т. 1 : Учение о преступлении. – 2002. – 624 с.

6. Назаренко Г. В. Конфискация имущества как мера уголовно-правового характера / Г. В. Назаренко // Противодействие преступности: уголовно-правовые, криминологические и уголовно-исполнительные аспекты : материалы III Рос. Конгресса уголов. права, 29–30 мая 2008 г. – М. : Проспект, 2008. – С. 83–84.

7. Пономаренко Ю. А. Конфискация имущества в уголовном праве и законодательстве / Ю. А. Пономаренко // Противодействие преступности: уголовно-правовые, криминологические и уголовно-исполнительные аспекты : материалы III Рос. Конгресса уголов. права, 29–30 мая 2008 г. – М. : Проспект, 2008. – С. 651.

8. Про вибори народних депутатів України : Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI (Редакція від 15 травня 2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

9. Про внесення змін до деяких зако-

SUMMARY

The article is devoted to the issue of the concept and the legal nature of special confiscation. We have to separate confiscation of property as a type of additional punishment, confiscation of special (separate) articles from special confiscation. The necessity is analyzed to exclude the measure of criminal-legal character as special confiscation from the sanctions of Articles 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 of the Criminal Code of Ukraine.

нодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України : Закон України від 13 травня 2014 р. № 1261-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

10. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України : Закон України від 18 квітня 2013 р. № 222-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

11. Про прокуратуру : Закон України від 05 листопада 1991 р. № 1789-XII (Редакція від 01 січня 2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

12. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України Закон від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР (Редакція від 26 жовтня 2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

13. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник для студентів вищих навчальних закладів / П. Л. Фріс. – К. : Атіка, 2004. – 488 с.

14. Хавронюк М. І. Заходи кримінально-правового впливу: які вони бувають / М. І. Хавронюк // Юрид. вісн. України. – 2013. – № 21 (934). – С. 6–7.